

JAKIE SĄ FORMY OCHRONY PRZYRODY?

SZCZECIN
SYRENIE STAWY

OCHRONA PRZYRODY - to działania, których celem jest zachowanie oraz odnawianie zasobów i składników przyrody, ekosystemów i różnorodności biologicznej, dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego oraz kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody poprzez działalność edukacyjną, informacyjną i promocyjną. W Polsce od 2004 r. ustanowionych jest dziesięć form ochrony przyrody:

1. PARK NARODOWY - najwyższa forma ochrony przyrody, której celem jest poznanie i zachowanie w stanie naturalnym lub zbliżonym do naturalnego, całości systemów przyrodniczych danego terenu. Ochronie podlega ze względu na wartości naukowe społeczne, przyrodnicze, kulturowe i wychowawcze. Zajmuje powierzchnię nie mniejszą niż 10 km² (1000 ha), dzieloną na obszary ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej. Dodatkowo na cennych obszarach graniczących z parkiem wyznacza się otulinę parku narodowego. Parki narodowe finansowane są z budżetu centralnego, a nadzór nad nimi pełni Departament Ochrony Przyrody Ministerstwa Środowiska. W Polsce są 23 parki narodowe, w województwie zachodniopomorskim: Woliński Park Narodowy i część Drawieńskiego Parku Narodowego.

2. PARK KRAJOBRAZOWY - lokalna forma ochrony przyrody o luźnym statusie prawnym (z możliwością prowadzenia działalności gospodarczej i rolniczej), której celem jest zachowanie, popularyzacja i upowszechnianie wartości przyrodniczych, historycznych i kulturowych. Na terenie województwa zachodniopomorskiego znajduje się 7 parków krajobrazowych. 6 z nich administruje Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego. Są to: Cedyński Park Krajobrazowy (308,5 km²), Drawski Park Krajobrazowy (414,3 km²), Iłński Park Krajobrazowy (177,6 km²), Park Krajobrazowy Dolina Dolnej Odry (60 km²), Park Krajobrazowy Ujście Warty (205,3 km²), Szczeciński Park Krajobrazowy "Puszcza Bukowa" (90,9 km²). Siódmy, częściowo położony w województwie lubuskim, Barlinecko-Gorzowski Park Krajobrazowy (232,8 km²), jest administrowany przez Związek Parków Krajobrazowych Województwa Lubuskiego.

3. REZERWAT PRZYRODY - forma ochrony przyrody o powierzchni mniejszej od parków narodowych, chroniąca obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt, siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi. Rezerwaty przyrody mogą być położone na terenie większych form ochrony przyrody, mieć ograniczony dostęp dla osób postronnych lub być całkowicie wyłączony z użytkowania. W woj. zachodniopomorskim znajdują się 123 rezerwaty przyrody, dwa są położone w obrębie granic administracyjnych Szczecina, na terenie Szczecińskiego Parku Krajobrazowego „Puszcza Bukowa”: rezerwat przyrody „Zdroje” oraz fragment rezerwatu „Bukowe Zdroje”.

4. OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU - łączniki w systemie ochrony obejmujące wyróżniające się krajobrazowo tereny o różnych typach ekosystemów, takie jak doliny rzeczne, kompleksy leśne lub ciągi wzgórz. Na terenie województwa zachodniopomorskiego zlokalizowanych jest 22 obszarów chronionego krajobrazu.

5. UŻYTEK EKOLOGICZNY - niewielkie odizolowane obszary, unikatowe śródleśne i śródpolne oczka wodne, bagna, torfowiska, kępy drzew i krzewów, ostoja występowania wielu gatunków zwierząt. W obrębie granic administracyjnych Szczecina jest 6 użytków ekologicznych: „Stawek na Gumieńcach” (1,7 ha), „Stawek przy ul. Śródleśnej” (2,7 ha), „Dolina strumienia Żabiniec” (5,7 ha), „Dolina strumieni Skolwinki, Stołczyńki i Żółwinki” (57,6 ha), „Dolina strumienia Grzęziniec” (46,4 ha) i „Kluciki Ostrów” (49,7 ha).

6. ZESPOŁY PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWE - zasługujące na ochronę ze względu na walory widokowe i estetyczne. W obrębie granic administracyjnych Szczecina jest 7 zespołów przyrodniczo - krajobrazowych: „Dolina Siedmiu Młynów i źródła strumienia Osówka” (82,0 ha), „Wodozbiór” (65,1 ha), „Zespół Parków Kasprowicza-Arkoński” (57,8 ha), „Jezieryce” (108,0 ha), „Park Leśny w Strudze” (11,2 ha), „Zaleskie Łęgi” (71,58 ha), „Dębina” (819,55 ha).

7. POMNIK PRZYRODY - pojedynczy twór przyrody ożywionej i nieożywionej (np. źródła, aleje, głązy, drzewa) lub jego skupienia o szczególnej wartości kulturowej, historycznej lub krajobrazowej. W obrębie granic administracyjnych Szczecina znajdują się 24 pomniki przyrody, w tym dwa głązy narzutowe.

8. STANOWISKO DOKUMENTACYJNE PRZYRODY NIEOŻYWIONEJ - ważne pod względem naukowym i dydaktycznym miejsca występowania formacji geologicznych: jaskinie, wyrobiska, skamieniałości kopalnych szczątków roślin i zwierząt. W obrębie granic administracyjnych Szczecina znajduje się stanowisko dokumentacyjne „Margle kredowe nad jeziorem Szmaragdowym”.

9. OBSZAR NATURA 2000 - forma ochrony przyrody polegająca na zachowaniu zagrożonych składników różnorodności biologicznej na terytorium Unii Europejskiej. W woj. zachodniopomorskim zlokalizowanych jest 58 obszarów chroniących przyrodę włączonych do programu Natura 2000.

10. OCHRONA GATUNKOWA ROŚLIN I ZWIERZĄT - forma dopełniająca ochronę gatunków rzadkich lub zagrożonych wyginięciem w celu zachowania różnorodności przyrody.

ILE WIESZ? Sprawdź!

W Polsce, od 2004 r., ustanowionych jest form ochrony przyrody:

1	Forma ochrony przyrody polegająca na zachowaniu zagrożonych składników różnorodności biologicznej na terytorium Unii Europejskiej.
2	Pojedynczy twór przyrody ożywionej i nieożywionej (np. źródła, aleje, głązy, drzewa) lub jego skupienia o szczególnej wartości kulturowej, historycznej lub krajobrazowej.
3	Lokalna forma ochrony przyrody o luźnym statusie prawnym (z możliwością prowadzenia działalności gospodarczej i rolniczej), której celem jest zachowanie, popularyzacja i upowszechnianie wartości przyrodniczych, historycznych i kulturowych.
4	Niewielkie odizolowane obszary, unikatowe śródleśne i śródpolne oczka wodne, bagna, torfowiska, kępy drzew i krzewów, ostoja występowania wielu gatunków zwierząt.
5	Forma dopełniająca ochronę gatunków rzadkich lub zagrożonych wyginięciem w celu zachowania cennej różnorodności przyrody.
6	Łączniki w systemie ochrony obejmujące wyróżniające się krajobrazowo tereny o różnych typach ekosystemów, takie jak doliny rzeczne, kompleksy leśne lub ciągi wzgórz.
7	Najwyższa forma ochrony przyrody, której celem jest poznanie i zachowanie w stanie naturalnym, lub zbliżonym do naturalnego, całości systemów przyrodniczych danego terenu. Zajmuje powierzchnię nie mniejszą niż 10 km ² (1000 ha), dzieloną na obszary ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej.
8	Ważne pod względem naukowym i dydaktycznym miejsca występowania formacji geologicznych: wyrobiska, jaskinie, skamieniałości kopalnych szczątków roślin i zwierząt.
9	Forma ochrony przyrody o powierzchni mniejszej od parków narodowych, chroniąca obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt, siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.
10	Mniejsze fragmenty krajobrazu zasługujące na ochronę ze względu na walory widokowe i estetyczne, jak np. położona w obrębie granic administracyjnych Szczecina „Dolina Siedmiu Młynów i źródła strumienia Osówka”.

Powierzchnie form ochrony przyrody w Polsce podawane są w hektarach lub kilometrach kwadratowych. Przelicz wartości:

308,5 km ² =	ha
414,3 km ² =	ha
177,63 km ² =	ha
60,09 km ² =	ha
232,86 km ² =	ha
82,0 ha =	km ²
57,80 ha =	km ²
108,0 ha =	km ²
11,20 ha =	km ²
819,55 ha =	km ²

100 hektarów = 1 km²

przyporządkuj nazwy do w/w opisów

	STANOWISKO DOKUMENTACYJNE PRZYRODY NIEOŻYWIONEJ
	OBSZAR NATURA 2000
	UŻYTEK EKOLOGICZNY
	REZERWAT PRZYRODY
	OCHRONA GATUNKOWA ROŚLIN I ZWIERZĄT
	PARK NARODOWY
	POMNIK PRZYRODY
	PARK KRAJOBRAZOWY
	ZESPOŁY PRZYRODNICZO - KRAJOBRAZOWE
	OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

Wymień Parki Krajobrazowe w woj. zachodniopomorskim (1 nazwa = 1 punkt)

- a)
- b)
- c)
- d)
- e)
- f)